

О.А. Лаговська, д.е.н., проф.
Г.В. Берляк, здобувач

Житомирський державний технологічний університет

СУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ МІСЦЕ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Формування економічної безпеки є новою для вітчизняної науки. Проте останнім часом часто з'являються дослідження, присвячені окремим її складовим, в тому числі інвестиційній безпеці.

Необхідність реалізації економічної безпеки підприємства зумовили виокремлення у статті складових системи економічної безпеки суб'єкта господарювання, до яких віднесено нормативно-правове регулювання, сукупність мотивів і стимулів, методів, засобів, суб'єктів, принципів та функцій, за допомогою яких забезпечується досягнення цілей безпеки та вирішення поставлених завдань.

Встановлено, що діяльність підприємства пов'язана з безліччю загроз в умовах підвищеного ризику. Зниження рівня ризику є виправданим для підприємства тільки тоді, якщо його було досягнуто в результаті реалізації антиризикових заходів, зокрема, за рахунок залучення інвестицій. Тому забезпечення економічної безпеки підприємства в процесі реалізації інвестиційних проектів повинно відбуватися на всіх рівнях управління, що є передумовою для виділення додаткової функціональної складової системи економічної безпеки інвестиційної безпеки підприємства.

Ключові слова: система економічної безпеки суб'єкта господарювання, економічна безпека суб'єкта господарювання, інвестиційна безпека суб'єкта господарювання.

Постановка проблеми. У сучасних умовах перед державними та регіональними органами влади і правління нашої країни ставиться завдання забезпечення комплексного розвитку підприємств, подальшого розширення і зміцнення їх фінансової бази та пошуку джерел її наповнення. Одними з найважливіших напрямів вирішення даної задачі є формування системи економічної безпеки підприємства, що дозволило б залучити додаткові ресурси і спрямувати їх у формі інвестицій на модернізацію та реконструкцію об'єктів господарювання, реалізацію територіальних соціально-економічних програм розвитку. У зв'язку з цим, дослідження механізму формування економічної безпеки з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду є актуальним і має теоретичне й практичне значення.

Проблема формування економічної безпеки є відносно новою для вітчизняної економічної науки. Проте останнім часом часто з'являються дослідження, присвячені окремим її складовим, в тому числі інвестиційній безпеці. Це пояснюється тим, що, по-перше, акцент досліджень і практичного вирішення даної проблеми змістився на рівень підприємств у зв'язку з посиленням їх самостійності та відповідальності, а також безперечною необхідністю забезпечення економічної безпеки як складової, що впливає на інвестиційну привабливість підприємства.

Так, у результаті кризових тенденцій у 2010–2013 рр. загрозами із зовнішнього середовища підприємств стали скорочення ринків збуту, погіршення стану фінансової системи, спад загального обсягу виробництва підприємств, що веде до зростання невиконання ними договорів тощо. Якщо індекс промислової продукції за січень–листопад 2012 р. до відповідного періоду 2011 р. становив 99,2 %, то у 2013 р. до відповідного періоду 2012 р. він зменшився до 76 %. Ці та інші кризові явища в українській економіці свідчать, що підприємства знаходяться на межі банкрутства, зростає ризик втрати ними життєздатності, саморозвитку і прогресу, втрати економічної незалежності та конкурентоспроможності, що призводить до значного зниження їх економічної безпеки. Несвоєчасне усунення проблем щодо економічної безпеки на рівні підприємства спричиняє негативні наслідки в масштабах усієї економіки країни. Тому за сучасних умов господарювання забезпечення економічної безпеки підприємства є найпершою передумовою для забезпечення економічної безпеки суб'єктів більш високого економічного рівня. Це потребує створення відповідної ефективної системи безпеки підприємства, першочерговим завданням якої є своєчасна оцінка й аналіз економічної безпеки.

Необхідно зазначити, що не дивлячись на досить широкий спектр теоретичних і практичних розробок в даній області, багато питань ще не достатньо вивчені і є дискусійними. Зокрема, сутність та характерні ознаки інвестиційної безпеки та її місце у системі економічної безпеки підприємства як складової системи економічної безпеки суб'єкта господарювання, а також шляхи вирішення соціально-економічних проблем стабілізації і зростання підприємства залишаються предметом дослідження, хоча на практиці робляться спроби її обґрунтування, моделювання і реалізації.

© О.А. Лаговська, Г.В. Берляк, 2013

Актуальність теми, її практична значимість і недостатня розробленість питань функціонування системи економічної безпеки підприємства та її складових зумовили цільову спрямованість і мету даної статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням забезпечення економічної безпеки присвячені праці багатьох вчених. Зокрема, С.З. Мошенського, В.Л. Ортинського, І.С. Керницького, З.Б. Живко, М.І. Керницького, М.О. Живко, А.П. Дикого та ін. Зазначимо, що більшість вчених досліджували питання економічної безпеки держави не зосереджуючи увагу на питаннях економічної безпеки на рівні суб'єктів господарювання. Проте, на нашу думку, слід, в першу чергу, звернути увагу на формування системи економічної безпеки на мікрорівні як базису соціально-економічного розвитку регіону.

Викладення основного матеріалу. Економічна безпека підприємства характеризується сукупністю якісних і кількісних показників, найважливішим серед яких вважається рівень економічної безпеки, що визначається станом використання корпоративних ресурсів за критеріями рівня економічної безпеки підприємства. Цей показник залежить від спроможності керівництва підприємства і спеціалістів (менеджерів) ефективно уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Підтримуємо підхід до трактування сутності економічної безпеки підприємства, запропонованого В.Л. Ортинським, І.С. Керницьким, З.Б. Живко, М.І. Керницьким, М.О. Живко, які зазначають, що «економічна безпека підприємства – захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноваріантні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності» [7].

Необхідність реалізації економічної безпеки підприємства зумовили виокремлення специфічних її елементів, до яких ми відносимо нормативно-правове регулювання, сукупність мотивів і стимулів, методів, засобів, суб'єктів, принципів та функцій, за допомогою яких забезпечується досягнення цілей безпеки та вирішення поставлених завдань.

Об'єднання наведених складових у певну організовану систему дозволяє чітко розставити акценти на векторах діяльності підприємства, що потребують підсиленої уваги з боку управлінського персоналу суб'єкта господарювання.

Системний підхід до формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає, що необхідно враховувати всі реальні умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії. Структура механізму забезпечення економічної безпеки підприємства складається з декількох блоків, одночасна дія яких покликана забезпечити рівень ефективності діяльності, достатньої для розширеного відтворення капіталу підприємства. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства може мати різну ступінь структуризації та формалізації.

З метою розробки системи економічної безпеки підприємства, використовуючи науковий підхід, необхідно, в першу чергу, визначити власне сутність системи як такої.

Поняття «система» належить до найбільш загальних і універсальних дефініцій. Воно використовується відносно до найрізноманітніших предметів, явищ і процесів. Невипадково термін уживається в безлічі різних смислових варіацій [8, С. 89].

Система перебуває в постійному русі, в ній відбуваються різноманітні зміни. Але зазначимо, що завжди є зміна, що характеризує систему як обмежену єдність і виражається в певній формі руху. За формою руху системи поділяються на економічні, механічні, фізичні, хімічні, біологічні та соціальні. Оскільки вища форма руху включає нижчі, то системи, окрім їх специфічних властивостей, мають загальні властивості, що не залежать від їх природи. Ця спільність властивостей і дозволяє визначити поняття «система» як найрізноманітніші сукупності.

Поняття «система» характеризується двома протилежними властивостями: обмеженістю та цілісністю. Перша – це зовнішня властивість системи, а друга – внутрішня, така, що формується в процесі розвитку. Система може бути обмеженою, але не цілісною, але чим більш система виділена, відмежована від середовища, тим більше вона внутрішньо цілісна, індивідуальна та оригінальна.

Тому у даному дослідженні під системою будемо розуміти відмежовану, взаємопов'язану множину, що відображає об'єктивне існування конкретних окремих взаємопов'язаних сукупностей і що не містить специфічних обмежень, властивих окремим системам. Дане визначення характеризує систему як рухому сукупність, взаємозв'язок або взаємодію.

Виділимо найважливіші властивості системи: обмеженість, цілісність, структурованість, взаємозалежність з середовищем, ієрархічність, множинність описів. Наведемо опис цих властивостей та їх адаптацію до системи економічної безпеки підприємства в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика основних властивостей системи

№	Властивість	Характеристика	Характеристика системи економічної безпеки
---	-------------	----------------	--

з/п	системи		підприємства
1	Обмеженість	Система відокремлена від зовнішнього середовища границями	Система економічної безпеки підприємства обмежена власними елементами
2	Структурність	Поведінка системи обумовлена не тільки особливостями окремих елементів, а й властивостями її структури	Система економічної безпеки підприємства структурована залежно від функцій та мети, що вона виконує
3	Взаємодія з середовищем	Система формує та проявляє властивості в процесі взаємодії з середовищем	Система економічної безпеки підприємства (у розрізі своїх елементів) взаємодіє з іншими системами
4	Ієрархічність	Підпорядкованість елементів системи	Елементи в системі економічної безпеки чітко підпорядковані та впливають один з одного
5	Множинність описів	Через складність пізнання системи потребує множинності її описів	Систему економічної безпеки підприємства можна характеризувати за різними підходами (дескриптивним та конструктивним)
6	Цілісність	Її властивість цілого не зводиться до суми властивостей складових елементів	Система економічної безпеки підприємства є самостійною одиницею, цілісність якої визначається із характеристики її складових елементів

Обмеженість системи є першою і початковою її властивістю. Це необхідна, але не достатня властивість. Якщо сукупність об'єктів обмежена від зовнішнього світу, то вона може бути системною, а може і не бути нею. Сукупність стає системою тільки тоді, коли вона знаходить цілісність, тобто набуває структурності, ієрархічності, взаємозв'язку з середовищем. Система як цілісність характеризується системним способом буття, що включає її внутрішнє буття, пов'язане із структурною організацією, і зовнішнє буття – функціонування. Цілісність, як відомо, не зводиться до своїх складових частин. Оскільки науковий опис об'єкта припускає процедури уявного поділу цілісності, то цілісністю є деяка множина описів.

Звідси різноманіття визначень системи: структурована множина; множина, що взаємодіє з оточенням; впорядкована цілісність тощо.

Зазначимо, що Ю.П. Сурмін [8, С. 57] та Г.І. Корнілов [4, С. 4] виділяють два найпоширеніших підходи до формування системи: дескриптивний і конструктивний підходи. Для того, щоб визначити, який підхід ми візьмемо за основу при побудові системи економічної безпеки, розглянемо їх специфіку (рис. 1).

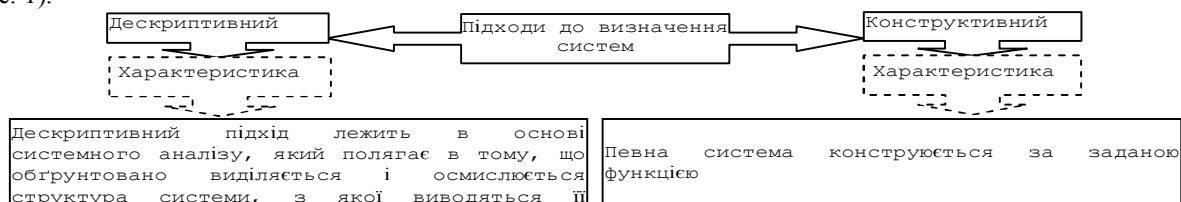

Рис. 1. Підходи до визначення системи

Дескриптивний підхід ґрунтується на визнанні того, що всередині системи існує не випадковий зв'язок між її елементами, структурою і функціями, що ця система виконує. Тому дескриптивний підхід до системи виходить з того, що характер функціонування системи пояснюють її структурою, елементами, що знаходять відображення у визначеннях системи. Відповідно до дескриптивного підходу, будь-який об'єкт виступає як система, але тільки в тому аспекті, в якому його зовнішній прояв (властивість, функція) задається його внутрішнім устроєм (відношенням, структурою, взаємозв'язками).

Структурна схема системи при дескриптивному підході може бути такою:

- виділення елементів, що мають деяку просторово-часову визначеність;
- визначення зв'язків між елементами;
- визначення системоутворюючих властивостей, зв'язків і відносин;
- визначення структур, тобто законів композиції;
- аналіз функцій системи.

Конструктивний підхід носить зворотний характер, відповідно до якого за заданою функцією конструється відповідна структура системи. Конструктивне визначення системи: система базується на множині функціональних елементів і відносин між ними, що виділяється з середовища, відповідно до заданої мети в рамках певного тимчасового інтервалу.

При цьому використовується не просто функціональний, але і функціонально-цільовий підхід, тому що система повинна відповідати деяким цілям конструювання. Виділення і побудова системи здійснюється у такій послідовності:

- ставиться мета, що повинна забезпечувати система;
- визначається функція (або функції), забезпечується досягнення цієї мети;
- підшукується або створюється структура, що забезпечує виконання функції.

Метою є стан, до якого направлена тенденція руху об'єкта. Мета зазвичай виникає з проблемної ситуації, яка не може бути дозволена коштами, які є в наявності. Система є засобом вирішення проблеми. Схематично зобразимо даний процес на рисунку 2.

Рис. 2. Етапність конструювання системи за конструктивного підходу

Ю.П. Сурмін [3, С. 60] зазначає, що «внутрішнім устроєм системи є єдність складу, організації і структури системи». Погоджуємося з даним твердженням, оскільки склад системи зводиться до повного переліку її елементів, тобто це сукупність всіх елементів, з яких складається система. Склад характеризує суть системи та складність.

Вважаємо, що суть системи економічної безпеки підприємства і, зокрема, такої її складової як інвестиційна безпека полягає в тому, що створюється єдиний механізм, що, з одного боку, постійно залучає гроші, а з іншого боку, забезпечує постійний відбір, підготовку і реалізацію нових інвестиційних проектів та забезпечує мінімізацію ризиків від їх реалізації.

Елементи є складовими частинами будь-якої системи. Одним із елементів економічної безпеки підприємства є її функціональні складові – це сукупність основних напрямів його економічної безпеки, що істотно відрізняються один від одного за своїм змістом.

Позиції дослідників щодо виділення складових економічної безпеки підприємства не дійшли єдності. Вузкий підхід має І.Б. Дегтярьова, яка виділяє такі складові – ринкову інтерфейсну та інформаційну складові [1].

Проте більшість авторів (Н.В. Штамбург, О.С. Іванілов, В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко, М.І. Керницький, М.О. Живко, Н.Г. Мехеда, М.Горбань) виділяють такі складові: фінансову; інтелектуальну і кадрову; техніко-технологічну; політико-правову; інформаційну; екологічну; силову [9, С. 492; 7; 5].

С.М. Ілляшенко стверджує, що до них варто додати також інтерфейсну складову, що характеризує надійність взаємодії з економічними контрагентами підприємства. Загрозу цій складовій економічної безпеки підприємства становлять можливі непередбачені зміни умов взаємодії (аж до розриву відносин) з економічними контрагентами: постачальниками, торговельними і збутовими посередниками, інвесторами, споживачами тощо [3].

Кожна з перелічених вище функціональних складових економічної безпеки підприємства характеризується власним змістом, набором функціональних критеріїв і способами забезпечення.

Загальна схема процесу охорони фінансової складової економічної безпеки підприємства:

1. Аналіз загрози негативних дій щодо політико-правової складової економічної безпеки.
2. Оцінка поточного рівня забезпечення фінансової складової.
3. Оцінка ефективності запобігання можливій шкоді від негативних дій щодо фінансової складової ЕБП.
4. Планування комплексу заходів із забезпечення фінансової складової та розробка рекомендацій стосовно його реалізації.
5. Бюджетне планування практичної реалізації пропонованого комплексу заходів.
6. Планування корпоративних ресурсів.
7. Оперативна реалізація запланованих дій у процесі здійснення суб'єктом господарювання фінансово господарської діяльності.

Інтелектуальна і кадрова – визначає, в першу чергу, інтелектуальний та професійний склад кадрів. Програма інтелектуальної та кадрової складових економічної безпеки має охоплювати як взаємопов'язані, так і самостійні напрями діяльності того чи іншого суб'єкта господарювання.

Техніко-технологічна – передбачає аналіз ринку технологій стосовно виробництва продукції аналогічного профілю певного підприємства.

Політико-правова – охоплює такі елементи організаційно-економічного спрямування:

1. аналіз загроз негативних впливів;
2. оцінку поточного рівня забезпечення; планування (програму) комплексних заходів спеціалізованими підрозділами підприємства;
3. здійснення ресурсного планування;
4. планування роботи відповідних функціональних підрозділів підприємства.

Інформаційна – економічної безпеки формується таким чином:

1. здійснюється збір всіх видів інформації, що стосується діяльності суб'єкта господарювання;
2. аналіз отриманої інформації з дотриманням загальноприйнятих принципів.

Екологічна – має гарантувати безпеку суспільству від суб'єктів господарювання, які здійснюють виробничо-комерційну діяльність.

Силова – в програмі антикризового господарства має:

1. забезпечити фізичну і моральну безпеку співробітників;
2. гарантувати безпеку майна та капіталу підприємства;
3. гарантувати безпеку інформаційного середовища підприємства.

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що попри різноманітні підходи до трактування поняття «економічної безпеки» та виділення різних її складових, серед функціональних складових належного рівня економічної безпеки фінансова складова вважається провідною та вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

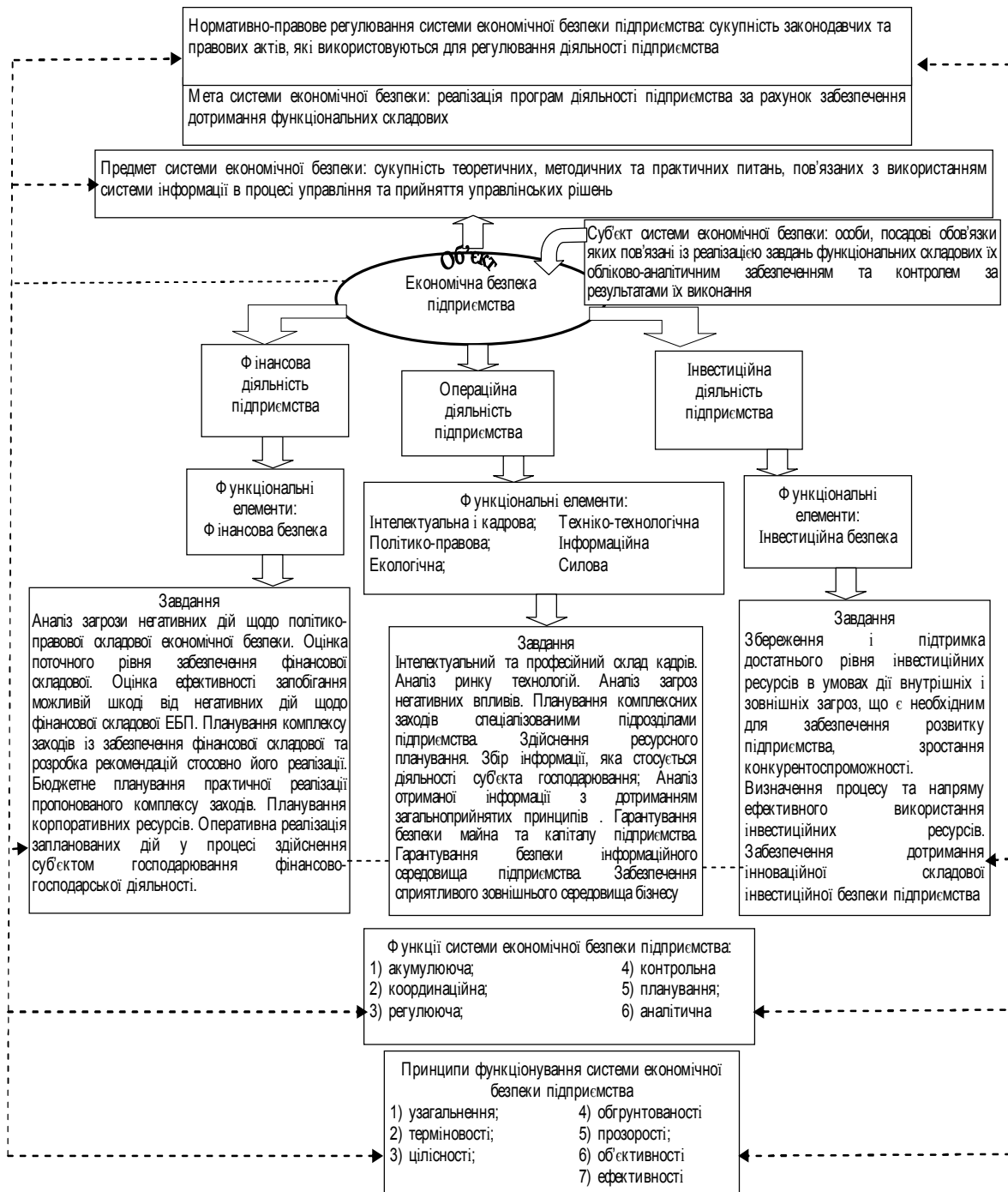

Рис. 3. Елементи системи економічної безпеки підприємства та місце інвестиційної безпеки підприємства у складі економічної безпеки

Не применшуючи дослідження попередників, внесемо окремі доповнення до виділення структурних елементів економічної безпеки підприємства спираючись на чинну нормативно-правову базу. Зокрема на НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Враховуючи, що дотримання економічної безпеки підприємства потребує виконання діяльності, пов'язаної із її реалізацією, а згідно з НП(с)БО 1 діяльність підприємства поділяється на операційну (основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю), фінансову (діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства) та інвестиційну (придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів), то і складові економічної безпеки підприємства мають бути підкріплені під них. Реалізація заходів, пов'язаних із дотриманням наведених складових економічної безпеки підпадає під фінансову та операційну

діяльність.

Проте діяльність підприємства пов'язана з безліччю загроз в умовах підвищеного ризику. Зниження рівня ризику є виправданим для підприємства тільки тоді, коли його було досягнуто в результаті реалізації антиризикових заходів, зокрема, за рахунок залучення інвестицій.

У цьому випадку забезпечення економічної безпеки підприємства в процесі реалізації інвестиційних проектів повинно відбуватися на всіх рівнях управління. Оскільки реалізація інвестиційних проектів пов'язана з дією зовнішніх та внутрішніх факторів впливу, що підвищує ступінь ризику і, доцільно розглянути систему управління ризиками інвестиційних проектів. У свою чергу, така система сприятиме підвищенню фінансової стійкості підприємства, а отже – забезпеченню економічної безпеки підприємства. Тому вважаємо за доцільне виділяти окрему складову економічної безпеки – інвестиційну, яку буде реалізовано через провадження інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання.

Узагальнивши наведене вище можемо сформулювати елементи економічної безпеки підприємства, що забезпечить її ефективну реалізацію, оперативне управління та прийняття управлінських рішень з метою мінімізації ризиків (рис. 3).

Взаємодія елементів забезпечення економічної безпеки підприємства покликана організаційно оформити взаємодії підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища. Результатом функціонування цього механізму є надходження необхідних для організації процесу виробництва ресурсів та інформації відповідно до системи пріоритетних інтересів підприємства, мінімізація витрат на придбання ресурсів у необхідній кількості та належної якості. Вибір саме пріоритетних інтересів дозволяє обмежити розмір механізму забезпечення економічної безпеки підприємства та зосередити увагу в ньому на дійсно важливих для підприємства партнерах.

Дія механізму повинна бути спрямована на забезпечення економічної безпеки в діяльності підприємства як в даний час, так і на перспективу. Якщо в першому випадку домінують такі умови забезпечення економічної безпеки як мінімізація витрат і розширення сфери використання послуг підприємств інфраструктури, то в другому – це адаптація до нововведень, розширення виробництва і його диверсифікація.

Кожну з цих умов забезпечення економічної безпеки підприємства не можна розглядати ізольовано, вони тісно взаємопов'язані. Реалізація запропонованих умов забезпечення економічної безпеки підприємства можлива або з використанням заходів організаційного характеру, які, як правило, не потребують інвестиційної підтримки (або вона незначна), або із залученням певного обсягу інвестицій. У першому випадку, мова йде про некапіталомісткі створення умов забезпечення економічної безпеки підприємства, у другому – створення умов слід вважати капіталомістким.

Зрозуміло, що при нестачі прибутку підприємства повинні, в першу чергу, реалізовувати ті умови забезпечення їх економічної безпеки, що не вимагають інвестиційної підтримки. І тільки після завершення реалізації некапіталомістких заходів щодо забезпечення економічної безпеки підприємства повинні приступати до реалізації умов, що вимагають інвестиційної підтримки.

Висновки та пропозиції. Отже, при проведенні дослідження нами проаналізовані підходи до визначення функціональних складових економічної безпеки підприємства. На основі наукового підходу до побудови систем виділено ознаки системи економічної безпеки підприємства. Конкретизовано елементи системи економічної безпеки підприємства (об'єкт, предмет, суб'єкт, завдання, функції, нормативне забезпечення) та місце інвестиційної безпеки підприємства у складі економічної безпеки.

На основі виділених видів діяльності у НП(с)БО 1 «Загальні підходи до фінансової звітності» обґрунтовано необхідність виділення у складі економічної безпеки підприємства інвестиційну безпеку.

Це, в свою чергу, дозволило систематизувати усі елементи в єдину систему, що сприятиме організаційно структурувати взаємодії підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища. Результатом функціонування цього механізму є надходження необхідних для організації процесу виробництва ресурсів та інформації відповідно до системи пріоритетних інтересів підприємства, мінімізація витрат на придбання ресурсів у необхідній кількості та належної якості.

Список використаної літератури:

1. Дегтярьова І.Б. Економічна діагностика : навч. посібник / І.Б. Дегтярьова. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 112 с.
2. Іванілов О.С. Економіка підприємства : підручник / О.С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
3. Ілляшенко С.М. Економічний ризик : навч. посібник / С.М. Ілляшенко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 220 с.
4. Корнилов Г.И. Основы теории систем и системного анализа : конспект лекций для специальности учет и аудит / Г.И. Корнилов. – Кривой Рог : Институт делового административирования, 1996. – 75 с.

5. Мехеда Н.Г. Складові економічної безпеки підприємства / Н.Г. Мехеда, М.Горбань // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/10_107308.doc.htm.
6. НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.
7. Економічна безпека підприємств, організацій та установ / В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.
8. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ : учеб. пособие / Ю.П. Сурмин – К. : МАУП, 2003. – 368 с.
9. Штамбург Н.В. Складові економічної безпеки підприємства / Н.В. Штамбург // Бюлетень міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – 492 с. – С. 490–496.

ЛАГОВСЬКА Олена Адамівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- проблеми обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління.

Тел.: (моб.) (096)538–28–72.

E-mail: lagovskaya1@meta.ua.

БЕРЛЯК Галина Володимирівна – здобувач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- проблеми обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління.

Тел.: (моб.) (096)538–28–72.

E-mail: lagovskaya1@meta.ua.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2013